

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de opvolgingsdoorlichting van Hiberniaschool Middelbare Steinerschool Antwerpen te ANTWERPEN 1

Hoofdstructuur	voltijds secundair onderwijs
Instellingsnummer	29553
Instelling	Hiberniaschool Middelbare Steinerschool Antwerpen
Directeur	Koenraad BLANSAER
Adres	Volkstraat 40 - 2000 ANTWERPEN 1
Telefoon	03-293.28.98
Fax	03-248.75.09
E-mail	info@hiberniaschool.be
Website	http://www.hiberniaschool.be
Bestuur van de instelling	VZW Steinerschool Antwerpen Middelbaar
Adres	Volkstraat 40 - 2000 ANTWERPEN
Scholengemeenschap	SG Steinerscholen SO
Adres	Kasteellaan 54 - 9000 GENT
CLB	Vrij CLB De Wissel Antwerpen
Adres	Hallershofstraat 7 - 2100 DEURNE
Dagen van het opvolgingsbezoek	29/05/2015
Einddatum van het opvolgingsbezoek	29-05-2015
Datum bespreking verslag met de instelling	01-07-2015
Samenstelling inspectieteam	
Inspecteur-verslaggever	Vinciane VANDERHEYDE
Teamleden	Marina DROESSAERT, Erik VAN NIEUWENHUYZE

INHOUDSTAFEL

INLEIDING	3
1 HISTORIEK	4
2 TE REMEDIEREN TEKORT(EN).....	4
3 ZIJN DE TEKORTEN GEREMEDIEERD?	4
3.1 titelENDIF:sub_INDIF:CONCL_IND	12
3.2 VeiligheidIF:CONCL_IND.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.3 titelIF:CONCL_IND	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
4 ADVIES EN REGELING VOOR VERVOLG.....	14
5 BEGIN:FOC_REGIF:REG_IND ADVIES BETREFFENDE DE OVERIGE REGELGEVING	14

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de opvolgingsdoorlichting van de school door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 geeft haar de opdracht hiertoe.

Als de school bij een doorlichting een beperkt gunstig advies kreeg, volgt na de periode, vermeld in het advies, een opvolgingsdoorlichting. Tijdens een opvolgingsdoorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de bij de voorgaande doorlichting vastgestelde tekortkomingen voldoende werden geredieerd.

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een (opvolgings)doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de school karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de school
- proces: initiatieven die de school neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de school met haar leerlingen of cursisten bereikt.

Meer info over het CIPO-referentiekader vindt u op www.onderwijsinspectie.be.

Tijdens het opvolgingsbezoek verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

De opvolgingsdoorlichting resulteert in een opvolgingsverslag dat bestaat uit een concluderend gedeelte en een advies.

Het concluderende gedeelte omvat de conclusies van de opvolging.

Het opvolgingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan twee adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve opvolgingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 HISTORIEK

Het vorige doorlichtingsbezoek vond plaats van 23-04-2012 tot 27-04-2012 en werd afgesloten met een beperkt gunstig advies. Vanaf moet de school kunnen aantonen dat tekort(en) die aan de basis lagen van dit advies, in voldoende mate werden geremedieerd. Dit verslag beschrijft in welke mate de school daarin is geslaagd.

2 TE REMEDIEREN TEKORT(EN)

- regelgeving
- de erkenningsvoorwaarde '**voldoen aan de onderwijsdoelstellingen**'

	Basisvorming	Specifiek gedeelte
Graad 1 A	aardrijkskunde, Engels, Frans	
Graad 1 Rudolf Steinerpedagogie	aardrijkskunde, Engels, Frans	
Graad 2 ASO Rudolf Steinerpedagogie	aardrijkskunde, biologie, fysica	
Graad 3 ASO Rudolf Steinerpedagogie	aardrijkskunde, biologie, fysica	

3 ZIJN DE TEKORTEN GEREMEDIEERD?

3.1 Frans in de A-stroom (leerplan Frans 2011)

Voldoet niet

Bij de opvolgingsdoorlichting voldoet het aanbod van leerplandoelen voor de spreek- en de schrijfvaardigheid niet. Voor de lees-, spreek-, gespreks- en schrijfvaardigheid is de evaluatie bovendien niet representatief voor de eindtermen.

Onderwijsaanbod
Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

Bij de doorlichting in 2012 stelde de inspectie vast dat het aanbod aan leerplandoelstellingen onvolledig was voor de receptieve vaardigheden omdat er niet voldoende variatie was in tekstsoorten en de eindtermen 5 en 11 niet genoeg aan bod kwamen. Luister- en leesstrategieën werden weinig gericht geoefend (ET 6 en 12). Ook de schrijfvaardigheid vertoonde te veel hiaten in het aanbod. Leerlingen schreven te weinig. Het onderwijs van de grammatica was verder niet functioneel genoeg.

Bij de opvolging werden volgende vaststellingen gedaan. De jaarplannen bevatten niet alle eindtermen die moeten worden gerealiseerd en bieden dus nog niet voldoende ondersteuning voor de leerplanrealisatie. Het vinden van het gepaste lesmateriaal waarmee de leerplandoelen kunnen bereikt worden, is niet eenvoudig geweest en is nog steeds in ontwikkeling.

Het schrijfvaardigheidsonderricht voldoet niet. Er zijn te veel hiaten in het aanbod. Volgende eindtermen worden niet gericht geoefend: het verstrekken van inlichtingen (ET 28), het schrijven van een tekst met behulp van sleutelwoorden (ET 29) en het opstellen van berichten (ET 30).

Voor de spreekvaardigheid is het aanbod niet voldoende afgestemd op de leerplandoelen. Het aanbod vertoont te veel hiaten. Het beperkt zich tot het expressief lezen van teksten uit het leerboek, het beantwoorden van vragen over de teksten en het uitwerken van een presentatie van een recept. Het navertellen (ET 16) en het bondig weergeven van een verhaal (ET20), het uitbrengen van een verslag over een gebeurtenis (ET 16 en 21), het geven van een spontane mening

(ET 17), het beschrijven van iets of iemand (ET 18) worden niet gericht onderwezen.

Het aanbod voor lezen en luisteren is bijna volledig. De receptieve vaardigheden worden vooral geoefend door het lezen en beluisteren van informatieve en narratieve teksten. Prescriptieve teksten komen evenwel te weinig aan bod. Ook het herkennen van de tekststructuur en samenhang van teksten (ET 5 en E 11) wordt niet genoeg behandeld.

De mondelinge interactie voldoet. Leerlingen oefenen dialogen en toneeltjes in de klas.

De grammatica en woordenschat worden onderwezen in functionele contexten. Het kennisonderwijs en het leren luisteren, lezen, spreken, schrijven en de mondelinge interactie verlopen nu meer in samenhang.

Er is nu meer aandacht dan voorheen voor strategieën, al zijn er nog mogelijkheden voor het expliciete onderricht ervan. Vakattitudes krijgen heel wat aandacht in het leerproces.

Evaluatiepraktijk
Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

Bij de doorlichting in 2012 stelde de inspectie vast dat de evaluatie onvoldoende representatief was voor de vijf vaardigheden. Hierdoor waren de leerlingresultaten weinig indicatief voor het behalen van de eindtermen door de leerlingen en was de remediëring ook niet voldoende afgestemd op de noden van de leerlingen en op de leerplandoelen. De beoordeling van attitudes vormde een belangrijk onderdeel van de evaluatiepraktijk. Ze was echter weinig transparant.

Op het vlak van de evaluatiepraktijk is er een weg afgelegd. De vakgroep volgt de schoolbrede afspraak voor de verhouding dagelijks werk en testen, die opbouwend naar de derde graad toe meer gewicht toekent aan de testen. Ook de verhouding tussen de kenniscomponent en de vaardigheden werd vastgelegd in een opbouwende leerlijn van de eerste tot en met de derde graad. Hierbij wordt er stapsgewijs meer gewicht gegeven aan de vaardigheden. Op het einde van het vorige schooljaar werd deze nieuwe aanpak geïmplementeerd. De verhouding 60/40 voor respectievelijk kennis en vaardigheden strookt niet met de vereisten van de eindtermen, die duidelijk als finaliteit de communicatieve vaardigheden vooropstellen.

Voor de leesvaardigheid is de evaluatie niet voldoende representatief voor de leerplandoelen. De eindtermen 7, 8, 9, 10 en 11 worden te weinig geëvalueerd om te kunnen nagaan of de leerlingen ze bereiken. De evaluatie van de schrijfvaardigheid voldoet niet en vertoont dezelfde lacunes als het aanbod. De mondelinge interactie en de spreekvaardigheid worden te weinig geëvalueerd om een indicatie te kunnen bieden van het studiepeil van de leerlingen. De evaluatie van de luistervaardigheid voldoet niet en vertoont dezelfde hiaten als het aanbod. De kennis van woordenschat en grammatica wordt frequent geëvalueerd.

De rapportering over de studieresultaten is transparanter dankzij de opdeling van de getuigschriften in de rubrieken dagelijks werk (huiswerken en toetsen) en resultaten (grote testen) en binnen deze laatste rubriek tussen de resultaten voor de leerplancomponenten kennis en vaardigheden. Verder wordt er voor de

eerste graad een toetsenmap aangelegd waarin huistaken, toetsen en testen bijgehouden worden, zodat leerlingen en ouders duidelijk kunnen zien hoe en waarop de leerling geëvalueerd wordt.

Leerbegeleiding
Preventief
Curatief

Bij de doorlichting ondersteunde het studiemateriaal het leerproces van de leerlingen weinig wegens gebrek aan structuur. De opvolgingsdoorlichting wees uit dat het gebruikte lesmateriaal nu meer structuur biedt.

Bij de doorlichting werd vastgesteld dat de evaluatiepraktijk weinig diende ter ondersteuning van het leerproces omdat ze niet voldoende representatief was voor de leerplandoelen. De vakgroep is er niet in geslaagd om dit recht te zetten omdat de beoordeling van de doelen voor mondelinge interactie, lees-, spreek- en schrijfvaardigheid nog steeds niet voldoende is afgestemd op de leerplandoelen. Als gevolg hiervan is ook de remediëring niet genoeg afgestemd op de leerplandoelen en op de noden van de leerlingen.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

Bij de vorige doorlichting waren te weinig woordenboeken beschikbaar en ICT werd beperkt geïntegreerd in het leerproces. De school beschikt nu over voldoende mogelijkheden om naslagwerken te raadplegen. Van integratie van ICT in het onderwijs proces zijn er evenwel nog weinig sporen.

Deskundigheidsbevordering
Vorming
Overleg

De school heeft in samenwerking met de begeleidingsdienst van de Federatie Steinerscholen initiatieven genomen om de bij de doorlichting vastgestelde tekorten planmatig op te volgen en weg te werken. Een aantal verbeterpunten zoals het leerplangericht werken, de leerlingenevaluatie, de ICT-integratie en de vakgroepwerking en professionalisering werden schoolbreed aangepakt. Er werden initiatieven genomen voor professionalisering door middel van intervisie met leraren van alle Vlaamse Steinerscholen in een schooloverstijgende vakgroepwerking Frans. Vanaf het schooljaar 2014-2015 zijn er schoolintern in de vakgroep Frans ook stappen ondernomen om de leerplanrealisatie onder de loep te nemen en hierbij ook de verticale leerlijn van de zevende tot de twaalfde klas te bewaken.

De vakgroep heeft de leerplannen bestudeerd. Er werden jaarplannen opgesteld. De vakgroep ervaart nog steeds moeilijkheden om de specifieke accenten van de Steinerpedagogie te verzoenen met het aanbieden en evalueren van alle eindtermen.

Het professionaliseringsbeleid voor de leraren Frans van de eerste graad stuit op een aantal situationele en structurele problemen, waardoor er onvoldoende vooruitgang is geboekt met betrekking tot de leerplanrealisatie. Enerzijds is er op drie jaar tijd een erg frequente wissel van leraren geweest, waardoor er onvoldoende continuïteit was om met voldoende diepgang de vooropgestelde verbetering te realiseren en de tekorten vastgesteld bij de doorlichting weg te werken. De leraren Frans genoten ondersteuning bij het wegwerken van de tekorten voor het vak Frans via individuele reflectiegesprekken met de directie of met de pedagogische begeleider in februari 2013 en in november 2013. Maar wegens de wissels van leraren hebben deze gesprekken niet voldoende impact gehad op het bijsturen van de onderwijspraktijk. Anderzijds is de aanvangsbegeleiding in de school ontoereikend om doeltreffend nieuwe leraren op te vangen. Deze begeleiding ligt in handen van de vakverantwoordelijken en bij afwezigheid wordt niet structureel voorzien in vervanging.

3.2 Engels in de A-stroom (leerplan Engels 2011)

Voldoet niet

Het aanbod van leerplandoelen voor schrijfvaardigheid voldoet niet. Voor de luister-, lees-, spreek-, gespreks- en schrijfvaardigheid is de evaluatie niet representatief voor de eindtermen in een aantal lesgroepen.

Onderwijsaanbod Bij de doorlichting in 2012 stelde de inspectie vast dat het aanbod aan leerplandoelstellingen onvolledig was voor de receptieve vaardigheden omdat er niet voldoende variatie was in tekstsoorten en de eindtermen 5 en 11 niet genoeg aan bod kwamen. Luister- en leesstrategieën werden weinig gericht geoefend (ET 6 en 12). De leerplanrealisatie voor de componenten spreekvaardigheid en mondelinge interactie voldeed niet. De training bleef beperkt tot het luidop lezen, het zingen van liederen, het reciteren en het opvoeren van toneel. Volgende eindtermen kwamen niet aan bod: het navertellen/bondig weergeven van gelezen en beluisterde teksten (ET 16/20); het geven van een spontane mening (ET 17) het beschrijven (ET 18); het uitbrengen van een verslag (ET 21) en het geven van een presentatie (ET 22). De leerlingen leerden niet genoeg om strategieën te gebruiken (ET 23 en 27). De schrijfvaardigheid vertoonde verder te veel hiaten in het aanbod. Voor Engels beperkte het onderricht van het schrijven zich vooral tot het kopiërend overschrijven van stukken tekst uit een gelezen verhaal. De eindtermen 28 tot 34 kwamen dus niet aanbod. Het onderwijs van de grammatica was niet functioneel genoeg.

Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

Bij de opvolging ondersteunt het gekozen materiaal de ontwikkeling naar een meer leerplangerichte instructie, maar de samenhang van het aanbod aan leerinhouden wordt te weinig bewaakt.

De leerplanrealisatie voldoet niet voor de schrijfvaardigheid. Het aanbod vertoont te veel hiaten. Het verstrekken van inlichtingen op een formulier (ET 28), het opstellen van een bericht (ET 30), het gebruik maken van elementaire omgangsvormen (ET 32) en het voeren van persoonlijke, ook digitale, correspondentie (ET 33) worden niet voldoende geoefend door de leerlingen. Er wordt wel heel wat geschreven door de leerlingen in het kader van de periode Engels en bij het verwerken van artistiek-literaire teksten in de losse lestijden. Leerlingen schrijven een samenvatting van gelezen uittreksels of beantwoorden schriftelijk inhoudsvragen (ET 29 en 31). Het niveau van de teksten die de leerlingen hierbij produceren, is goed.

Het aanbod van doelen voor lees- en luistervaardigheid voldoet. Naast literaire teksten komen er nu ook meer informatieve teksten aan bod. Prescriptieve teksten ontbreken nog. De tekstenmerken en het verwerkingsniveau van de vraagstelling sluiten aan bij de vereisten van het leerplan. Ook het herkennen van de tekststructuur en de samenhang in informatieve en narratieve teksten (ET 5 en 11) komt nu voldoende aan bod.

Leerlingen krijgen heel wat kansen om de mondelinge interactie en spreekvaardigheid te oefenen. De interactie in de lessen ondersteunt de taalverwerving. De afstemming van het aanbod op de eindtermen is echter voor de spreekvaardigheid voor verbetering vatbaar. Het uiten van een spontane mening (ET 17) en het uitbrengen van een verslag over een gebeurtenis (ET 21) worden niet in alle lesgroepen gericht onderwezen.

De woordenschat wordt onderwezen in functionele contexten. Het woordenschatonderricht en het leren luisteren, lezen, spreken, schrijven en de mondelinge interactie verlopen nu meer in samenhang. De grammatica wordt echter nog steeds grotendeels als op zichzelf staande leerstof onderwezen en geëvalueerd. Leerlingen leren inzicht krijgen in de morfologie en de syntaxis. Er wordt een combinatie gebruikt van een deductieve en inductieve benadering. Leerlingen moeten doorgaans reflecteren over de vormen en de betekenis.

Er is nu meer aandacht dan voorheen voor strategieën, al zijn er nog verbetermogelijkheden voor het expliciete onderricht ervan. Vakattitudes krijgen heel wat aandacht in het leerproces.

Evaluatiepraktijk
Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

Bij de doorlichting in 2012 stelde de inspectie vast dat de evaluatie onvoldoende representatief was voor de vijf vaardigheden. Hierdoor waren de leerlingresultaten weinig indicatief voor het behalen van de eindtermen door de leerlingen en was de remediëring ook niet voldoende afgestemd op de noden van de leerlingen en op de leerplandoelen. De beoordeling van attitudes vormde een belangrijk onderdeel van de evaluatiepraktijk. Ze was echter weinig transparant.

Op het vlak van de evaluatiepraktijk is er een weg afgelegd. De vakgroep volgt de schoolbrede afspraak voor de verhouding dagelijks werk en testen, die opbouwend naar de derde graad toe meer gewicht toekent aan de testen. Ook de verhouding tussen de kenniscomponent en de vaardigheden werd vastgelegd in een opbouwende leerlijn van de eerste tot de derde graad. Hierbij wordt er stapsgewijs meer gewicht gelegd op de vaardigheden. Op het einde van het vorige schooljaar werd deze nieuwe aanpak geïmplementeerd. De verhouding 40/60 strookt niet met de vereisten van de eindtermen, die duidelijk als finaliteit de communicatieve vaardigheden vooropstellen.

De evaluatie van de schrijfvaardigheid voldoet niet en vertoont dezelfde lacunes als het aanbod

De evaluatie van de luister- en leesvaardigheid is niet representatief voor de leerplandoelen in een aantal lesgroepen. Voor luisteren betreft de evaluatie vooral artistiek-literaire teksten in het kader van de periode Engels. De eindtermen 1, 2, 3, 4 en 5 worden te weinig representatief geëvalueerd bij informatieve en prescriptieve teksten. De toetstechniek (gehoorde woordjes invullen) biedt de mogelijkheid niet om het begrijpend luisteren te beoordelen. De leesvaardigheid wordt bijna uitsluitend getoetst tijdens de periode Engels en betreft vooral literaire teksten.

De mondelinge interactie en de spreekvaardigheid worden in een aantal lesgroepen te weinig geëvalueerd vanuit de taaltaken vervat in de eindtermen om een indicatie te kunnen bieden van het studiepeil van de leerlingen. Er is geen evaluatie van het geven van een spontane mening (ET 17), het gebruik maken van elementaire omgangsvormen (ET19) of het verslag uitbrengen van een gebeurtenis (ET 21).

Kennis wordt frequent geëvalueerd. In een aantal lesgroepen strookt de bevraging van de woordenschatkennis bij de toetsen niet met de communicatieve inslag van het leerplan omdat de woordenschat contextloos

wordt bevraagd door middel van losse woordenlijstjes. De samenhang tussen het kennis- en vaardigheidsonderricht wordt hierdoor belemmerd. De grammatica wordt in beperkte communicatieve contexten bevraagd in alle lesgroepen. Bij de evaluatie van de productieve vaardigheden wordt de kennis geïntegreerd beoordeeld.

De rapportering van de studieresultaten is transparanter geworden. Voor de periode Engels bestaat er een beoordelingsfiche met duidelijke beoordelingscriteria. Voor de losse lestijden bevatten de getuigschriften een opdeling in de rubrieken dagelijks werk (huiswerken en toetsen) en resultaten (grote testen) en binnen deze laatste rubriek tussen de resultaten voor de leerplancomponenten kennis en vaardigheden. Verder wordt er voor de eerste graad een toetsenmap aangelegd waarin huistaken, toetsen en testen bijgehouden worden, zodat leerlingen en ouders duidelijk kunnen zien hoe en waarop de leerling geëvalueerd wordt.

Leerbegeleiding
Preventief
Curatief

Bij de doorlichting ondersteunde het studiemateriaal het leerproces van de leerlingen weinig wegens gebrek aan structuur. Het vinden van het gepaste lesmateriaal waarmee de leerplandoelen kunnen bereikt worden, is niet eenvoudig geweest en is nog steeds in ontwikkeling. Er wordt nu gewerkt met een combinatie van lesmateriaal bestaande uit een leerboek, een zelfgeschreven cursus en uittreksels uit artistiek-literaire teksten. Het veelvoud van materiaal houdt nog steeds het risico in dat leerlingen het overzicht niet meer kunnen houden en dat ze de samenhang tussen de onderwezen leerinhouden niet genoeg zien.

Bij de doorlichting werd vastgesteld dat de evaluatiepraktijk weinig diende ter ondersteuning van het leerproces omdat ze niet voldoende representatief was voor de leerplandoelen. De vakgroep is er niet in geslaagd om dit recht te zetten omdat de beoordeling van de doelen voor luister-, lees-, spreek- en schrijfvaardigheid en mondelinge interactie nog steeds niet voldoende is afgestemd op de leerplandoelen in een aantal lesgroepen. Als gevolg hiervan is ook de remediëring niet genoeg afgestemd op de leerplandoelen en op de noden van de leerlingen.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

Bij de doorlichting waren te weinig woordenboeken beschikbaar en ICT werd beperkt geïntegreerd in het leerproces. De school beschikt nu over voldoende mogelijkheden om naslagwerken te raadplegen. Van integratie van ICT in het onderwijs proces zijn er evenwel nog weinig sporen.

Deskundigheidsbevordering
Overleg
Vorming

De school heeft in samenwerking met de begeleidingsdienst van de Federatie Steinerscholen initiatieven genomen om de bij de doorlichting vastgestelde tekorten planmatig op te volgen en weg te werken. Een aantal verbeterpunten zoals het leerplangericht werken, de leerlingenevaluatie, de ICT-integratie en de vakgroepwerking en professionalisering werden schoolbreed aangepakt. Er werden initiatieven genomen voor professionalisering door middel van intervisie met leraren van alle Vlaamse Steinerscholen in een schooloverstijgende vakgroepwerking Engels. Schoolintern vormt de vakgroepwerking voor Engels nog niet genoeg een hefboom voor kwaliteitsverbetering. Er worden wel enkele afspraken gemaakt, maar er is nog niet genoeg aandacht voor een gezamenlijke aanpak van de kwaliteitszorg.

De vakgroep heeft de leerplannen bestudeerd. Er werden jaarplannen opgesteld. Hoewel het jaarplan ondersteuning biedt, ervaart de vakgroep nog steeds

moeilijkheden om de specifieke accenten van de Steinerpedagogie te verzoenen met het aanbieden en evalueren van alle eindtermen.

De leraren hebben ondersteuning genoten bij het wegwerken van de tekorten voor het vak via individuele reflectiegesprekken met de directie of met de pedagogische begeleider. Er werden inspanningen geleverd om zich te professionaliseren. Een aantal aspecten van de nieuw verworven inzichten werden ook geïmplementeerd in de onderwijspraktijk. Uit de opvolgingsdoorlichting blijkt dat de aanvangsbegeleiding voor nieuwe leraren ontoereikend is geweest om een voldoende leerplanrealisatie te vrijwaren.

3.3 Aardrijkskunde in de eerste graad A-stroom en in de tweede en derde graad aso in de studierichting Rudolf Steinerpedagogie (leerplannen 2002, 2005 en 2005)

Voldoet

Het aanbod en de evaluatie voldoen in de eerste en de tweede graad. In de derde graad zijn ze aanvaardbaar in een ontwikkelingsgerichte context.

Onderwijsaanbod
Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

Tijdens de doorlichting werd vastgesteld dat het aanbod in de eerste graad onvolledig en onevenwichtig was. Een aanzienlijk gedeelte van het aanbod werd door de leerlingen zelf verzameld, waardoor het diepgang en volledigheid miste. In de tweede graad was de behandeling van het onderdeel platentektoniek onvoldoende leerplangericht en spoorde dat niet met de huidige stand van de wetenschappelijke inzichten. In de derde graad vertoonde het aanbod grote hiaten.

Bij de opvolging is vastgesteld dat het aanbod nu in alle graden gestuurd wordt door een leerplangerichte planning. De school heeft in de eerste en de derde graad ook de lessentabel aangepast zodat meer lestijd beschikbaar is voor de realisatie. Daardoor is het aanbod evenwichtig verdeeld binnen de graden en worden nagenoeg alle leerplandoelstellingen behandeld. In de eerste graad gebeurt dit nu overwegend onder leiding van de leraren waardoor de kwaliteit van het aanbod niet meer leerlingafhankelijk is. Door de leerplangerichte aanpak is het aanbod ook beter afgestemd op het beheersingsniveau van de doelstellingen. In de eerste en de tweede graad gebeurt dit met een passende moeilijkheidsgraad. In de tweede graad is de behandeling van de platentektoniek inhoudelijk bijgestuurd. In de derde graad varieert de diepgang naargelang het onderdeel, maar vaak blijven de informatieve waarde en het inzichtelijk leggen van verbanden beperkt.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

Tijdens de doorlichting werd vastgesteld dat de minimale materiële vereisten onvoldoende aanwezig waren.

Bij de opvolging blijkt dat de minimale materiële vereisten aanwezig zijn. Ook de uitrusting om ICT te integreren in de klaspraktijk wordt geoptimaliseerd. Het gebruikscomfort is evenwel nog beperkt door de centrale opslag van de leermiddelen. Daardoor wordt het geheel nog te weinig aangewend om een leerkrachtige omgeving te creëren waarin o.a. de atlanten en wandkaarten gebruiksvriendelijk en stimulerend ingezet worden.

Evaluatiepraktijk
Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

Tijdens de doorlichting werd vastgesteld dat de leerlingenevaluatie niet valide was als gevolg van de onvolledige leerplanrealisatie en een gebrek aan afstemming op de leerplandoelen.

Bij de opvolging blijkt dat de evaluatie transparant is en overwegend uitgaat van de doelstellingen. Door deze leerplangerichtheid is er een goede spreiding over kennis en vaardigheden. De eindscore voor het vak is daardoor meestal een betrouwbare weergave van de mate waarin de leerling de doelen bereikt heeft. In het tweede leerjaar van de tweede graad wordt de evaluatie van de doelstellingen uit het onderdeel landschappen evenwel nog niet opgenomen in het vaktotaal voor aardrijkskunde. In de derde graad is de bevraging weinig uitdagend waardoor de scores een overwaarding zijn t.o.v. een evaluatie met passende diepgang.

Leerbegeleiding Bij de doorlichting werd vastgesteld dat de ondersteuning van de leerlingen met leermiddelen (cursus, atlas,...) beperkt was en dat het gebruikte materiaal niet altijd voldoende kwaliteit bezat. Evaluatie werd zelden gebruikt om feedback te geven aan de leerling en zo het leerproces te sturen met het oog op het bereiken van de doelstellingen.

Preventief
Curatief

Bij de opvolging blijkt dat de leerlingen voor de meeste onderdelen over duidelijke cursussen beschikken. In de derde graad worden delen van leerwerkboeken gebruikt. Deze sluiten niet altijd goed aan bij de leerplandoelstellingen en hun onderliggende leerlijn over de graden heen. Bovendien zijn sommige uitgewerkt voor jongere leerlingen waardoor de diepgang niet aansluit bij de voorkennis uit de lagere graden van de leerlingen in deze school.

De evaluatiepraktijk is aangepast. Ook tussentijds wordt gemeten in welke mate de leerling de doelen bereikt zodat op basis van het resultaat feedback kan verstrekt worden om het leerproces van de leerling bij te sturen en/of het onderwijsproces door de leraar te optimaliseren.

3.4 Biologie in aso tweede en derde graad in de studierichting Steinerpedagogie (leerplan natuurwetenschappen - 2013 en leerplan biologie - 2004)

Voldoet

Het aanbod en de evaluatie van de leerplandoelstellingen voldoen. De uitrusting is afgestemd op de vereisten van de leerplannen.

Onderwijsaanbod Tijdens de doorlichting werd vastgesteld dat in de tweede graad een aantal leerplandoelstellingen niet werd aangeboden: de verschillen tussen aangeleerd en aangeboren gedrag, het begrip evolutie, het inzicht in de beperkte draagkracht van de aarde en de gerichte waarneming van organismen op het terrein. In de derde graad werden de eindtermen en leerplandoelstellingen over evolutie onvoldoende gerealiseerd doordat de leerlingen de verschillende theorieën onvoldoende met elkaar leerden vergelijken.

Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

Bij opvolging is gebleken dat de school en de vakgroep ernstige inspanningen hebben geleverd om de tekorten weg te werken. In beide graden worden vrijwel alle leerplandoelstellingen evenwichtig en met voldoende diepgang aangeboden. De leerlingen verwerven de leerinhouden op een voldoende beheersingsniveau. Wel is de bijdrage van het vak aan het ontwikkelen van wetenschappelijke vaardigheden veeleer beperkt.

Uitrusting Tijdens de doorlichting voldeed de beschikbare uitrusting niet aan de minimale materiële vereisten van de leerplannen. De school heeft de tekorten aangevuld, zodat de noodzakelijke uitrusting inmiddels voorhanden is en efficiënt gebruikt

ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

wordt. Sinds de doorlichting is ook de integratie van ICT in zowel het onderwijs- als het leerproces versterkt.

Evaluatiepraktijk
Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

De tekorten die bij doorlichting in de evaluatiepraktijk werden vastgesteld, zijn weggewerkt. De leerlingenevaluatie vertrekt vanuit de leerplandoelstellingen. Het gevraagde beheersingsniveau voldoet en de evaluatiecriteria zijn transparant voor de leerlingen.

Leerbegeleiding
Preventief
Curatief

Het studiemateriaal van de leerlingen is sinds de doorlichting vernieuwd. Het vertoont meer structuur en is afgestemd op de leerplandoelstellingen. Er is beduidend meer aandacht voor tussentijdse remediëring, gebaseerd op meer frequente evaluatiemomenten.

Deskundigheidsbevordering
Beginsituatieanalyse
Vorming
Overleg

Naar aanleiding van de doorlichting investeerde de scholengemeenschap in het versterken van het schooloverstijgend vakgroepoverleg. De vakleraren werden doelgericht ondersteund door de pedagogische begeleiding en volgden interne en externe nascholing. Deze initiatieven hebben geleid tot een verhoogde vakdeskundigheid en een beter inzicht in het eigen onderwijskundig functioneren.

3.5 Fysica in aso tweede en derde graad in de studierichting Steinerpedagogie (leerplan natuurwetenschappen - 2013 en leerplan fysica - 2005)

Voldoet

Het aanbod en de evaluatie van de leerplandoelstellingen voldoen. De uitrusting is afgestemd op de vereisten van de leerplannen.

Onderwijsaanbod
Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

Tijdens de doorlichting werd vastgesteld dat zowel in de tweede als in de derde graad geen leerlingenpractica werden georganiseerd. De leerinhouden werden niet altijd aangeboden op een aangepast abstractieniveau en conform de leerplandoelstellingen. Sommige aspecten van elektriciteitsleer werden veeleer oppervlakkig behandeld.

Bij opvolging is gebleken dat de school en de vakgroep ernstige inspanningen hebben geleverd om de tekorten weg te werken. In beide graden wordt het door het leerplan vereiste aantal leerlingenpractica georganiseerd. De opdrachten voor de practica zijn afgestemd op de aangeboden leerinhouden. Ze zijn echter nog te weinig gericht op het ontwikkelen van wetenschappelijke vaardigheden en op het onderzoekend leren. De overige leerplandoelstellingen worden evenwichtig en met voldoende diepgang aangeboden. De leerlingen verwerven de leerinhouden op een voldoende beheersingsniveau.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

Tijdens de doorlichting voldeed de beschikbare uitrusting niet aan de minimale materiële vereisten van de leerplannen. De school heeft de tekorten aangevuld, zodat de noodzakelijke uitrusting inmiddels voorhanden is en efficiënt gebruikt wordt. Sinds de doorlichting is de integratie van ICT versterkt en gebruiken de leerlingen ICT vaker voor het verwerken van meetgegevens.

Evaluatiepraktijk
Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

De evaluatiepraktijk vertoonde tijdens de doorlichting belangrijke lacunes. De vraagstelling op toetsen en testen was te weinig afgestemd op de leerplandoelstellingen, er werden geen practicumvaardigheden geëvalueerd en de vraagstelling was niet voldoende eenduidig. De evaluatiecriteria waren voor de leerlingen niet transparant.

Bij opvolging blijkt dat de validiteit van de evaluatiepraktijk is verbeterd. De

vraagstelling is evenwichtig gespreid over alle leerinhouden. Het afstemmen ervan op de leerplandoelstellingen evolueert positief en de opgaven zijn eenduidig. Het gevraagde beheersingsniveau voldoet. De leerlingenpractica worden geëvalueerd.

De evaluatiecriteria zijn echter nog steeds weinig transparant voor de leerlingen. Er zijn geen criteria voor de proces- en productevaluatie van de practica en de leerlingen beschikken niet over een puntenverdeling bij de toets- en testvragen. De vragen zijn weinig beeldrijk en de lay-out van de periodetesten oogt weinig overzichtelijk. Het jaarlijks hernemen van identieke vragen hypothekeert de betrouwbaarheid van de resultaten.

Leerbegeleiding

Preventief

Curatief

Het studiemateriaal van de leerlingen is sinds de doorlichting vernieuwd. Het vertoont meer structuur en is afgestemd op de leerplandoelstellingen. Er is beduidend meer aandacht voor tussentijdse remediëring, gebaseerd op meer frequente evaluatiemomenten.

Deskundigheidsbevordering

Beginsituatieanalyse

Vorming

Overleg

Naar aanleiding van de doorlichting investeerde de scholengemeenschap in het versterken van het schooloverstijgend vakgroepoverleg. De vakleraren werden doelgericht ondersteund door de pedagogische begeleiding en volgden interne en externe nascholing. Deze initiatieven hebben geleid tot een verhoogde vakdeskundigheid en een beter inzicht in het eigen onderwijskundig functioneren.

3.6 Inbreuken op de regelgeving

Tijdens de doorlichting werd vastgesteld dat de delibererende klassenraad zich voor de attestering niet beperkte tot de resultaten die de leerling behaalde voor het geheel van de vorming. De B- en C-attesten werden onvoldoende gemotiveerd.

Bij de opvolging blijkt dat de school haar evaluatiebeleid grondig aangepast heeft om leerplangericht te kunnen evalueren en te attesteren conform de regelgeving. De inbreuken tegen de regelgeving zijn weggewerkt.

4 ADVIES EN REGELING VOOR VERVOLG

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning van tekort(en) zoals vermeld in punt 2 van dit verslag:

ONGUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen' omwille van het onvoldoende realiseren van de onderwijsdoelstellingen voor

Structuuronderdeel	Basisvorming	Specifiek gedeelte
Graad 1 A	Engels, Frans	
Graad 1 Rudolf Steinerpedagogie	Engels, Frans	

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies met betrekking tot het zelfstandig remediëren van tekorten:

de onderwijsinspectie oordeelt dat de instelling een beroep moet doen op externe ondersteuning om de tekorten te remediëren.

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 en meer bepaald het artikel 39 §4 3°, wordt de procedure tot intrekking van de erkenning van de structuuronderdelen met een ongunstig advies opgestart.

5 ADVIES BETREFFENDE DE OVERIGE REGELGEVING

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies betreffende de overige regelgeving: **GUNSTIG**

Het inspectieteam stelde geen inbreuken vast die voor verder gevolg doorgestuurd worden naar de bevoegde administratie.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname namens het bestuur
Vinciane VANDERHEYDE de inspecteur-verslaggever	Koenraad BLANSAER de directeur
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school	